

LBRIS

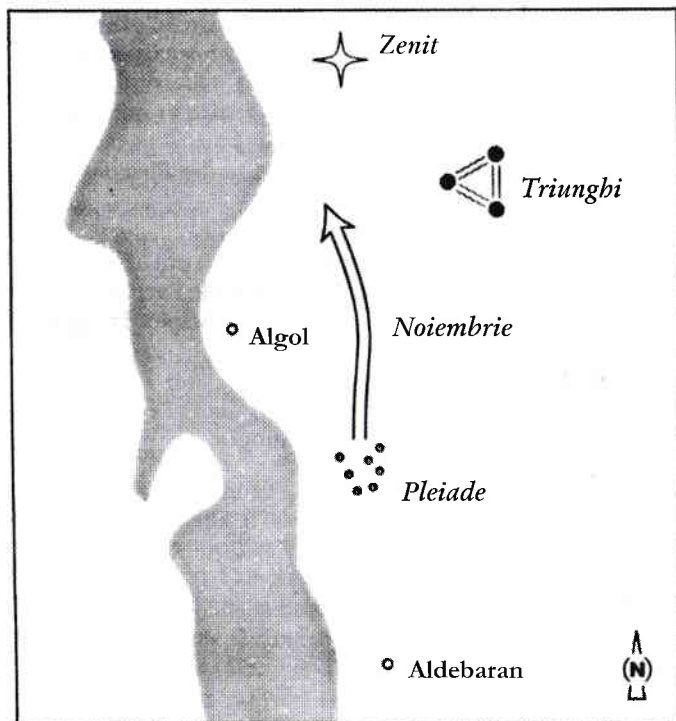
We know
books

J.M.G. Le Clézio
Urania

Traducere din limba franceză
de Mădălin Roșioru

EDITURA
ART

Trecerea Pleiadelor la zenit

Cuprins

Am inventat o țară	9
cel mai bizar tânăr pe care l-am întâlnit vreodată	20
Colina antropologilor	36
Valea	54
Mahalaua Roșie	70
Campos	90
POVEȘTEA LUI RAPHAËL	97
Orandino	106
POVEȘTEA LUI RAPHAËL	155
POVEȘTEA LUI JADI	163
GRĂDINA NOASTRĂ	174
ELMEN	178
„RĂTĂCITUL”	180
HOATU	184
Lili din lagună	191
„PRIVITUL CERULUI”	200
Aldaberto Aranzas	206
ANTHONY MARTIN, CONSILIERUL	216
Exilul	224
Adio Emporio	234

Pe drumuri	251
Insula Semilunii	273
Lili din lagună	292
Nu cunoaștem nici ziua, nici ora	300
<i>Anexe</i>	315

De același autor

- Le Procès-Verbal*, roman, 1963 [*Procesul-verbal*, traducere de Viorel Grecu, 1979], Premiul Théophraste Renaudot
- La Fièvre*, roman, 1965
- Le Déluge*, roman, 1966 [*Potopul*, traducere de Viorel Grecu, 1982]
- Terra Amata*, roman, 1967
- L'Extase matérielle*, eseu, 1967
- Le Livre des fuites*, roman, 1969
- La Guerre*, roman, 1970
- Conversations avec J.M.G. Le Clézio*, interviu (în colaborare cu Pierre Lhoste), 1971
- Hai*, 1971
- Les Géants*, roman, 1973
- Mydriase*, culegere, 1973
- Voyages de l'autre côté*, roman, 1975
- Les Prophéties du Chilam Balam*, eseu religios, 1976

Am inventat o țară

Era război. În afară de bunicul Julien, în casă nu mai rămăsese alt bărbat. Mama avea un păr foarte negru, pielea ca de chihlimbar, ochi mari tiviți de gene ca un desen în cărbune. Își petrecea mult timp la soare, îmi amintesc pielea de pe picioarele ei lucind peste tibii: îmi plăcea s-o mângâi cu degetele.

Nu prea aveam de mâncare. Veștile care ne soseau erau neliniștitoare. Totuși, de atunci țin minte că mama era o femeie veselă și lipsită de griji, cânta la chitară și dansa. Îi plăcea să citească, de la ea am moștenit convingerea că realitatea e o taină și că doar visând suntem aproape de lume.

Bunica din partea tatălui era cu totul diferită. Era din nord, de pe lângă Compiègne sau Amiens, și se trăgea dintr-un neam de țărani încuiați și autoritari. O chema Germaine Bailet, iar acest nume o caracteriza pe de-a-ntregul: zgârcită, încăpățânată, capricioasă.

Se măritase de tânără cu bunicul meu, un bărbat din alte vremuri, fost profesor de geografie care-și dăduse demisia pentru a se consacra spiritismului. Se izola într-un cabinet pentru a fuma țigară după țigară, tutun negru, citindu-l pe Swedenborg. Nu

vorbea niciodată despre acest lucru. Doar o dată, când, văzându-mă citind un roman de Stevenson, spusese, pe un ton definitiv: „Mai bine ți-ai citi Biblia.“ Contribuția sa la educația mea se opriese acolo.

Mama avea un nume aparte. Un nume blând și ușor, un nume ce-i evoca insula, se potrivea cu felul în care râdea, cu cântecele și chitara sa. O chema Rosalba.

Război e atunci când ne e foame și frig. Să fie oare mai frig în timpul războaielor? Bunica Germaine susținea că ambele războaie pe care le cunoscuse, cel „Mare“ și cel „spurcat“, fuseseră însemnate în calendar de arșița verilor urmată de grozăvia iernilor. Povestea că în vara lui 1914, în satul ei, ciocârliile cântau: „Va-ras-ta, va-ras-ta!“ Dar numai în ziua în care se afișase ordinul de mobilizare, la jumătatea lui august, pricepuseră țăranii ce și cum. Bunica nu suflase un cuvânt despre păsările care cântau în vara anului 1939. Dar povestea că tata plecase pe furtună. Își sărutase nevasta și băiatul, își ridicase gulerul, pe ploaie, și nu se mai întorsese niciodată.

La munte, se lăsa frigul din octombrie. Ploua în fiecare seară. Curgeau pârâiașe pe mijlocul drumurilor, ca o muzică tristă. Erau corbi pe tarlalele de cartofi, parcă se întruneau, iar țipetele lor umpleau toată pustietatea cerului.

Locuiam la primul etaj al unei vechi case de piatră, la ieșirea din sat. Parterul era alcătuit dintr-o mare încăpere goală care fusese cândva depozit și ale cărei ferestre fuseseră zidite, ca urmare a unui ordin venit de la Kommandantur.

Nu pot uita mirosul acelei vremi. Un amestec de fum, de mucegai, un miros de castane și de varză, ceva friguros și neliniștitor. Viața trece, ni se întâmplă tot felul de lucruri, uităm. Dar mirosul rămâne și uneori iese din nou la suprafață, atunci când ne așteptăm mai puțin, și cu el revin amintirile, vremea nesfârșită a copilăriei, vremea războiului.

Lipsa de bani. Cum ghicește asta un copil de patru-cinci ani? Bunica Germaine o pomenea în unele seri, pe când eu moțaiam deasupra farfuriei goale. „Cum să facem? Ne trebuie lapte, legume, totul e scump.“ Nu de bani ducem lipsă, ci de timp. Mijloacele de a nu ne mai gândi la timp, de a nu mai sta cu frica zilei ce se sfârșește, a zilei ce vine.

Ziua stăteam în bucătărie. Odăile erau întunecate și umede. Ferestrele dădeau înspre o coastă stâncoasă, acoperită cu mușchi, unde apa părea să jirloiască întruna. Bucătăria era pe partea cu strada și avea două ferestre pe care bunica le acoperea în fiecare seară, la ora stingerii, cu hârtie albastră. Acolo ne petreceam cea mai mare parte din zi. Chiar și

iară bătea soarele. N-aveam nevoie de perdele, pentru că nu stătea nimeni peste drum. În acel loc, strada începea să urce spre munți. Nu trecea mai nimeni pe-acolo. O dată pe zi, dimineața, autocarul se opintea la deal, gâfâind, cu un șuierat de gazogen. Când auzeam că sosește, mă repezeam la freastră, ca să văd acea gânganie de metal, fără nas, cu acoperișul ticsit de calabalâcuri cetluite cu sfoară, pe sub prelate. Stația autobuzului era ceva mai la vale, în piață, în dreptul podului. Dacă mă aplecam, puteam să văd, pe deasupra câmpiei de ierburi sălbătice, acoperișurile clădirilor din sat și turla pătrată a bisericii, cu pendulă, al cărei cadran avea cifre romane. Niciodată n-am ajuns să citesc ora, dar mi se pare că arăta întotdeauna miezul zilei.

Primăvara, bucătăria era năpădită de muște. Bunica Germaine spunea că le aduseseră germanii. „Înainte de război, nu erau atât de multe.” Bunicul o lua peste picior: „De unde știi sigur? Le-ai numărat tu?” Dar ea o ținea una și bună. „Încă de pe 14, le-am văzut venind. Nemții le aduceau în coșuri și le dădeau drumul, să ne demoralizeze.”

Pentru a lupta împotriva găzelor, bunica atârna hârtii lipicioase de becul electric. Din lipsă de mijloace, ea folosea în fiecare dimineață același rulou, pe care îl curăța seara. Dar, în același timp, dădea la o parte puținul clei care mai rămânea și, curând,

în loc de capcană, ruloul ajunsese doar un loc de cocoțat pentru gânganii. Bunicul, în schimb, avea o metodă mai radicală. Înarmat cu un plici reparat de douăzeci de ori, pleca la vânătoare în fiecare dimineață și nu binevoia să-și ia micul dejun decât după ce-și doboră suta de muște. Mușamaua rămânea în afara zonei de conflict. Bunica Germaine interzisese cu desăvârșire să fie strivită vreo muscă pe ea, din motive de igienă. Pentru mine, acea mușama era decorul principal al vieții mele. Era o față de masă obișnuită, destul de groasă, cu un luciu cam uleios și un oarece damf de pucioasă și cauciuc, amestecat cu aromele bucătăriei.

Acolo mâncam, acolo desenam, acolo visam și, uneori, chiar dormeam. Mușamaua era decorată cu niște motive care nu știu dacă reprezentau flori, nori sau frunze, poate toate laolaltă. Acolo bunica și mama pregăteau masa, tocând legumele și bucățile de carne, curățând morcovi și cartofi, ridichi, topinamburi. Bunicul Julien își prepara tot acolo mixtura pe care o fuma, amestec de căpețele de tutun, frunze uscate de morcov și de eucalipt. După-amiaza, când socrii ei își făceau siesta, mama, Rosalba, mă puneă să învăț. Cu cartea deschisă, îmi citea povești. Apoi mă ducea la plimbare până la pod, să privim râul. Iarna, noaptea se lăsa repede. În pofida căciulilor de lână și a blănurilor de oaie, dărdâiam de frig. Mama se întorcea o clipă către